

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie: SA Sławomir Bagiński

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie 23 sierpnia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o.

przy udziale zainteresowanych: Syndyka Masy Upadłości (...). (...) + H. + B. + V. Polska Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O., J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie płatnika składek oraz podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji wnioskodawcy Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z 10 kwietnia 2018 r. sygn. akt IV U 1475/17

I. oddala apelację,

II. zasądza od Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. w O. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za drugą instancję,

III. zasądza od Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. w O. na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) (...) + H. + B. + (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 496/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 2.10.2017 roku (nr: (...)) wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 2, art. 18 ust. 3 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963, z późn. zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że zainteresowany J. M. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp.

z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 1.01.2013 roku do dnia 31.12.2013 roku oraz ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia.

Odwołania od powyższej decyzji złożyła Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. w O..

Skarżąca zarzuciła jej obrazę prawa, a mianowicie:

1. art. 38 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 477 § 2 k.p.c. przez zaniechanie doręczenia decyzji zainteresowanemu (...). (...) + H. + B. + (...) sp. z o. o.;
2. art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. przez wydanie decyzji w sprawie, w której toczy się już wcześniej wszczęte postępowanie;
3. art. 58 kodeksu cywilnego poprzez jego błędną interpretację i w konsekwencji przyjęcie, iż umowa, która łączyła Agencję Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. z (...). Sp. z o.o. jest była czynnością sprzeczną z prawem, a więc nieważną;
4. art. 627 k.c. przez jego błędną interpretację;
5. art. 36 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - przez jego pominięcie.

Biorąc powyższe za podstawę odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez orzeczenie, że płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne J. M. w okresie od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku jest(...) (...) + H. + B. + (...) sp. z o.o. Wniósł także o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność odwołującego lub jego pełnomocnika, zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołujący nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego wyrażonym w decyzji, gdyż jego zdaniem została ona wydana z naruszeniem przepisów prawa procesowego i materialnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie wskazując w uzasadnieniu, że w ocenie organu rentowego odwołanie nie jest zasadne, albowiem zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem.

Syndyk Masy Upadłości (...). (...) + H. + B. + (...) sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie na jego rzecz od odwołującego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 10 kwietnia 2018 r. oddalił odwołanie Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 2 października 2017 r. Zasądził od Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Ponadto zasądził od Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) (...) + H. + B. + (...) Spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że działalność wnioskodawcy – Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. z siedzibą w O. (dalej: spółka (...)) – polega na świadczeniu kompleksowych usług z zakresu ochrony fizycznej osób i mienia oraz zabezpieczenia technicznego, zaś działalność firmy (...) (...) + (...) + (...) + (...) Sp. z o.o. w O. (dalej jako (...). sp. z o.o.) polega na oferowaniu outsourcingu kadrowo-płacowego innym przedsiębiorcom (podobnie jak firmy (...) sp. z o.o. we W.).

W dniu 01 października 2012 r. Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o. o. z siedzibą w O. zawarła umowę o świadczenie usług z (...) sp. z o. o. z siedzibą we W.. W ramach umowy Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o. o. (usługobiorca) zlecił spółce (...) (usługodawcy) świadczenie usług obejmujących w szczególności usługi będące przedmiotem działalności spółki (...) określone przez klasyfikację (...). Usługi były wykonywane od dnia 01 października 2012 r. w miejscu prowadzenia działalności przez spółkę (...), przez wykonawców -

pracowników oddelegowanych przez spółkę (...) (tj. osoby świadczące pracę na rzecz spółki (...) na podstawie umów cywilnoprawnych).

Sąd pierwszej instancji ustalił nadto, że Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. od 01 października 2012 r. przekazała, w ramach zawartej umowy ze spółką (...), 73 osoby świadczące pracę na podstawie umów zlecenia. W umowie o świadczenie usług w kwestii wynagradzania za usługę strony umowy ustaliły, że podstawą rozliczenia za usługę będzie faktura wystawiona przez (...) sp. z o. o. Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o. o. Wynagrodzenie miało być płatne przelewem na rachunek bankowy wskazany w fakturze, w dwóch ratach. Pierwsza rata miała być płatna w dniu wypłaty wynagrodzeń (w kwocie netto), a druga w ciągu 14 dni od daty otrzymania przez usługobiorcę prawidłowo wystawionej faktury.

Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynikało, że pismem z 31 października 2012 r. Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. została poinformowana o likwidacji (...) sp. z o. o. jako agencji outsourcingowej oraz agencji pracy. Jednocześnie poinformowano spółkę (...), że z dniem 01 listopada 2012 r. wszyscy pracownicy oraz wszystkie umowy łączące spółkę (...) zostały scedowane na (...). (...) + H. + B. + (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Od dnia 01 listopada 2012 r. (...) spółki (...) została wskazana powyższa spółka, co potwierdza umowa z dnia 01 listopada 2012 r., która odwołuje się do porozumień zawartych z (...) sp. z o. o.

Odwołujący się zawarł 1 listopada 2012 r. z firmą (...) sp. z o.o. umowę o świadczenie usług. Na podstawie tej umowy spółka (...) zleciła, a spółka (...) sp. z o.o. zobowiązała się świadczyć usługi będące przedmiotem działalności spółki (...). Rzeczywiście w ramach zawartej umowy spółka (...), w celu realizacji tych usług, przekazała osoby dotychczas zatrudnione u niej na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło. W/w pracownicy zobowiązani byli przy wykonywaniu usług przestrzegać obowiązujących w spółce (...) przepisów porządkowych i aktów wewnętrznych, oraz zasad ochrony informacji osobowych i bezpieczeństwa obowiązujących systemów.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, w celu realizacji usług objętych umową, spółka (...) miała udostępnić (...) sp. z o.o. niezbędny sprzęt, zgodnie ze standardami obowiązującymi u niego dla danego stanowiska pracy oraz miała umożliwić stały dostęp do pomieszczeń socjalnych zlokalizowanych w miejscu wykonywania usługi. Pracownicy mieli zostać zobowiązani do stosowania się do merytorycznych wskazówek osób wyznaczonych przez usługobiorcę, które określają w szczególności zakres ich obowiązków. W kwestii wynagrodzenia spółka (...) w zamian za przekazanie pracowników otrzymała od (...) sp. z o.o. rabat w wysokości 40% kosztów, na które składają się składki ZUS oraz podatek od wynagrodzeń w okresie pierwszych 3 lat.

Umowa realizowana była w ten sposób, że spółka K.U.K-E.F.I. sp. z o.o. na koniec miesiąca przesyła listy płac, które były sprawdzane przez kadry i (...) spółki (...). Po zaakceptowaniu listy płac spółka (...) sp. z o.o. przesyłała kalkulację wynagrodzeń. Przed wypłatą wynagrodzeń spółka (...) sp. z o.o. żądała oświadczenia o gotowości do zapłaty, w którym spółka (...) deklarowała, że posiada odpowiednie środki na rachunku bankowym pozwalające na zapłacenie pierwszej części faktury. Po otrzymaniu powyższego oświadczenia spółka (...) sp. z o.o. przesyłała potwierdzenie przelewów wynagrodzeń netto. Po uzyskaniu potwierdzeń przelewów spółka (...) płaciła pierwszą część należności z faktury obejmującej wynagrodzenia pracowników. Pozostała część obejmująca inne należności wynikająca z faktu świadczenia usług płacona była w późniejszym terminie wskazanym w fakturze. Pracownicy zostali wyposażeni przez spółkę (...) w niezbędny sprzęt do świadczenia usług na danym stanowisku (tj. mundury, pałki, kajdanki, środki łączności). Pracownicy nadal wykonywali usługi na rzecz spółki (...). W dalszym ciągu informację o zleceniach otrzymywali od pracownika spółki (...). Prace nadzorowane były przez pracownika w/w spółki. Umundurowanie, wyposażenie i samochody, które otrzymali w celu wykonania usługi należały do spółki (...). Ilość przepracowanych godzin nadzorowała kadrowa spółki (...).

Zainteresowany J. M. w dniu 07 stycznia 2013 r. zawarł umowę o dzieło z firmą (...) której przedmiotem była analiza stanu zagrożenia w chronionych obiektach. Wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło w terminie ustalonym przez strony tj. od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. Ponadto strony zawierały umowy o dzieło na kolejne miesiące 2013 r. o tożsamym brzmieniu.

J. M. przed zawarciem umów o dzieło z zainteresowanym (...). w spornym okresie, pracował w Agencji (...) na podstawie umów o dzieło od wiosny 2010 r. do listopada 2012 r., a następnie do czerwca 2014 r. J. M. nie miał kontaktu z firmą (...) Nadzór nad jego pracą sprawował dyżurny monitoring - pracownik G.. Wykonywał pracę zmianową, po 12 godzin. Miał ustalone dyżury i grafik. Grafik ustalał pracownik G.. Takie zasady obowiązywały przez cały czas. Zainteresowany świadczył także pracę na podstawie zawartej umowy o dzieło z zainteresowanym (...) Do zakresu obowiązków ubezpieczonego należała interwencja na obiektach należących do firmy Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. na terenie M. i O.. Zainteresowany wykonywał pracę na zlecenie dyżurnego monitoringu. W różnych miejscach w zależności od zgłoszenia. Jeździł samochodem służbowym marki V (...) należącym do spółki (...). Płatnik udostępnił ubezpieczonemu telefon służbowy. Zainteresowany został poinformowany, że przeszedł do firmy (...). (...) + (...) + (...) + (...) Sp. z o.o. z firmy Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. Poinformowano go także, że nie się dla niego nie zmienia poza firmą, która będzie mu wypłacała wynagrodzenie. W dalszym ciągu pracował dla spółki (...) i na jej sprzęcie.

Po otrzymaniu umów z (...) sp. z o. o., jedyną zmianą, jaką zauważali zainteresowani był fakt zmiany podmiotu wypłacającego im wynagrodzenie. Wszystkie inne warunki ich pracy i płacy pozostały takie same, gdyż wszelkie bieżące czynności wobec ubezpieczonych podejmowała spółka (...), faktyczny nadzór nad wykonywaniem przez nich pracy sprawowała spółka (...).

Od spółki (...) zainteresowani pracownicy, w tym ubezpieczony J. M., otrzymywali wyposażenie i umundurowanie. Przez cały okres pracy ubezpieczony miał tych samych przełożonych. Z jego pracy nadal i wyłącznie korzystała Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w okresie od 24 października 2013 r. do 13 listopada 2013 r. przeprowadził kontrolę u płatnika Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. W wyniku przeprowadzonej kontroli organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie Wydział V Gospodarczy, V GU 13/14, postawił (...). (...) + H. + B. + (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. w stan upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ analiza materiału dowodowego wykazuje, że zainteresowany J. M. faktycznie wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenia na rzecz płatnika Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. w O..

W pierwszej kolejności, Sąd Okręgowy ocenił charakter zawartych przez zainteresowanego w spornym okresie umów. Jak zaznaczył, decydującym w przedmiotowej sprawie było ustalenie, czy zawierane przez J. M. z zainteresowaną spółką umowy o dzieło miały rzeczywiście taki charakter. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem wpływ na obowiązek podlegania ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu.

Odwołując się do regulacji art. 627 k.c. i art. 734 § 1 k.c., a także art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1, art. 13 pkt i art. 18 ust. 3 oraz art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ponadto uwzględniając art. 36 ust. 1, 2, 4 i 11 te same ustawy, Sąd pierwszej instancji stwierdził, że stan faktyczny niniejszej sprawy nie pozwala na przyjęcie, że wykonywane przez ubezpieczonego prace były realizowane w ramach umów o dzieło.

Sąd Okręgowy w poczynionych rozważaniach wskazał, że z charakteru czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w realiach niniejszej sprawy wynika, że były one w istocie realizowane w ramach umów starannego działania, które są charakterystyczne dla umowy zlecenia. Zainteresowany wykonywał powtarzające się czynności polegające na dozorowaniu i ochronie powierzonych obiektów, które to elementy są charakterystyczne dla umów zlecenia.

W przedmiotowej sprawie, jak ustalił Sąd pierwszej instancji, przyjęto system rozliczeń miesięcznych. Zainteresowany otrzymywał wynagrodzenie regularnie raz w miesiącu. Wynagrodzenie było płacone jedynie za przepracowane godziny. Naliczanie wynagrodzenia odbywało się zatem w sposób charakterystyczny dla umów cywilnoprawnych a jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość

poddania umówionego rezultatu sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu pierwszej instancji, brak było takiej możliwości. Przedmiot umów nie poddawał się ocenie i ewentualnej odpowiedzialności za błędy. W tym stanie rzeczy należało uznać, że dozorca, ochroniarz czy stróż itp. nie tworzy żadnego dzieła, lecz tylko dokonuje zwykłej czynności dozoru, ochraniając, pilnując powierzony mu obiekt. Wykonanie oznaczonego dzieła z art. 627 k.c., to stworzenie dzieła, które poprzednio nie istniało.

W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób uznać, aby czynności dozoru, a w zasadzie efekt końcowy, w postaci ochronionego czy upilnowanego mienia, nienaruszonego pod względem bezpieczeństwa obiektu, były dziełem.

Uwzględniając powyższe, Sąd pierwszej instancji nie miał wątpliwości, że w realiach rozpoznawanej sprawy doszło do zawarcia umów o świadczenie usług i ten stosunek prawny uzasadniał objęcie zainteresowanego ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy systemowej.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy w dalszej części zważył, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za zainteresowanego jest Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. Powyższe wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, a mianowicie faktu, że ubezpieczeni po otrzymaniu informacji, że ich pracodawcą czy też zleceniodawcą jest zainteresowana spółka czy też po ponowieniu świadczenia pracy na rzecz skarżącego (spółki (...)) - jedyną zmianą, jaką zauważyli był fakt zmiany podmiotu wypłacającego im świadczenie. Wszystkie inne warunki jego pracy i płacy pozostały takie same, gdyż: nadal pracowali w tym samym miejscu i według tych samych zasad, na tym samym stanowisku z takim samym zakresem obowiązków, faktyczny nadzór na nimi sprawował dotychczasowy płatnik składek, wszelkie bieżące czynności wobec nich podejmowała spółka (...), z ich pracy nadal i wyłącznie korzystała spółka (...).

Sąd Okręgowy wskazał, że wynagrodzenie dla wszystkich pracujących było wypłacane przez (...) sp. z o.o. a następnie (...) sp. z o.o. z pieniędzy przekazanych zainteresowanej na ten cel przez wnioskodawcę. Przedstawione wyżej okoliczności należy rozpatrywać w zestawieniu z faktem, że w umowie o świadczenie usług zawartej między spółką (...) a (...) sp. z o.o. a następnie (...) sp. z o.o. firma, która według tych zapisów przejęła całość spraw kadrowych miała odciążyć spółkę (...) od związanych z tym kosztów nie tylko nie przewidziała za to żadnej zapłaty, ale jeszcze przyznała skarżącej rabat w kosztach równy 40% kosztów zaznaczając, iż na ten rabat składają się składki ZUS i podatek od wynagrodzeń. Analizując dalej te zapisy można zasadnie stwierdzić, iż spółka (...) sp. z o.o. na podstawie przekazanych przez wnioskodawcę kwot płaćca pracownikom i osobom zatrudnionym na umowach cywilnoprawnych wynagrodzenie netto. Jeżeli miały być płacone składki ZUS i podatek od wynagrodzeń to zgodnie z tymi zapisami (...) sp. z o.o. musiałaby to zrobić z własnych środków nie biorąc za te czynności żadnej zapłaty.

Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że beneficjent pracy, tj. spółka (...) nie przekazała jednocześnie swojemu kontrahentowi majątku służącego realizacji zadań, a także, co ważne, zachowano strukturę zarządczą w procesie świadczenia pracy. Rola podmiotu, który w umowie o świadczenie usług nazwany został „usługodawcą”, ograniczona została do dostarczania zatrudnionym wynagrodzeń, które wcześniej obliczył i przekazał do jego dyspozycji pierwotny pracodawca. Z jednoznacznego stanowiska wnioskodawcy wynika, że wiodącym motywem takich zmian podmiotowych był cel związany z ograniczeniem kosztów (zrównany z obciążeniami w zakresie składek na ubezpieczenie społeczne). W ocenie Sądu Okręgowego, tak wykreowany „outsourcing” pozostawał w opozycji względem przepisu art. 734 § 1 k.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego, dla rozpoznawanej sprawy miało to takie znaczenie, że umowy zawarte między zainteresowanym a (...) sp. z o.o. należało uznać za sprzeczne z ustawą (normami prawnymi zrekonstruowanymi na podstawie przepisów art. 734 § 1 k.c. w związku z art. 750 k.c. a także w związku z art. 353 § 1 k.c.), a zatem nieważne (art. 58 § 1 k.p.). Nie odpowiadały one bowiem ex tunc wymogowi świadczenia usług dla zleceniodawcy a skoro zainteresowany świadczył usługi dla odwołującego, zatem to spółka (...) jako podmiot zatrudniający jest płatnikiem składek dla ubezpieczonego.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kodeksu postępowania cywilnego, oddalił odwołania wnioskodawcy jako nieuzasadnione (punkt I).

O kosztach postępowania orzeczono w punktach II i III wyroku w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. w O., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1. obrazę prawa procesowego, a mianowicie:

a) art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2009, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) poprzez jego błędną interpretację i w konsekwencji przyjęcie, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada kompetencje do stwierdzenia, że płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne J. M. jest Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o.,

b) art. 109 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. 2008 r., Nr 164, poz. 1027) poprzez jego pominięcie w niniejszej sprawie i wydanie decyzji leżącej w kompetencji Dyrektora Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia,

c) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny dowodów i pominięcie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,

2. obraz prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 58 k.c. poprzez jego błędną interpretację i w konsekwencji przyjęcie, iż umowa, która łączyła Agencję Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. z (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. a następnie z (...) Sp. z o.o. jest była czynnością sprzeczną z prawem, a więc nieważną,

b) art. 66 ust. 1 i 74 ust. 1 ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych w zw. z art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez jego pominięcie.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie, że płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne J. M. jest (...) (...) + H. + B. + (...) Sp. z o.o. lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Zainteresowany Syndyk Masy Upadłości (...) (...) + H. + B. + (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. J. M. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Nie zasługiwał na uwzględnienie podnoszony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych ani normy art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Wbrew zarzutom skarżącego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada kompetencje do ustalania wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne i ich poboru. Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, dyrektor oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego. Do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń. Jednakże według

ust. 2, do wskazanych spraw nie należą sprawy z zakresu wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne, gdyż one należą do właściwości organów ubezpieczeń społecznych. Z art. 68 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika zaś, że do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy między innymi wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (pkt 1 lit. c). Z tego względu, o ile do kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie należą sprawy dotyczące samego objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, o tyle Zakład Ubezpieczeń Społecznych może wydawać decyzje dotyczące wymierzania, pobierania składek na ubezpieczenie zdrowotne i powadzenia rozliczeń z płatnikami składek. Decyzje te mogą być zaskarżane zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 października 2012 r., III AUa 563/12, Legalis nr 607805; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 marca 2013 r., III AUa 1288/12, Legalis nr 734028; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 9 listopada 2009 r., (...) SA/Wa (...), Legalis nr 313991).

Należy również zwrócić uwagę, że obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje z mocy prawa w stosunku do osób spełniających warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tytułów ubezpieczenia określonych w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a-i ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Do takich tytułów ubezpieczenia należy wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia (art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. e wskazanej ustawy). Wobec tego objęcie osoby ubezpieczeniem społecznym z tego tytułu powoduje automatyczne objęcie jej z mocy prawa obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym.

Sąd Apelacyjny podziela również pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2014 r., (II UK 257/13, Legalis nr 797016). W tym orzeczeniu wskazano, że jeżeli decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zostanie stwierdzone, że dana osoba (np. jako zleceniobiorca) podlegała w określonym czasie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, to skutkiem tego jest objęcie tej osoby z mocy prawa obowiązkowo ubezpieczeniem zdrowotnym, co nie wymaga potwierdzenia decyzją Narodowego Funduszu Zdrowia. Wydanie takiej decyzji byłoby konieczne jedynie wówczas, gdyby ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stwierdzała, że objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym następuje na podstawie decyzji wydanej przez dyrektora oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Takiego przepisu nie ma jednak w tej ustawie. Z art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wynika jedynie, że dyrektor oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego, a do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego zalicza się sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń. Przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że wydanie decyzji przez Narodowy Fundusz Zdrowia jest konieczne w przypadkach szczególnych, tj. wówczas, gdy chodzi o osoby, które ubiegają się o dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne, albowiem o zawarciu z daną osobą umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego decyduje wyłącznie ta instytucja, czy też w sytuacjach wątpliwych, tj. wtedy, kiedy dopiero decyzja Narodowego Funduszu Zdrowia może rozstrzygnąć istniejące wątpliwości co do podlegania przez daną osobę obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Zaakceptowanie przytoczonego poglądu Sądu Najwyższego jest równoznaczne z zakwestionowaniem założenia, na którym opiera się zarzut apelacyjny naruszenia przepisu art. 109 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Należy bowiem stwierdzić, że objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, jeżeli następuje z ustawy, a nie na wniosek, nie wymaga decyzji Narodowego Funduszu Zdrowia, a uzyskanie prawa do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego jest uzależnione tylko od dokonania czynności zgłoszeniowych określonych w art. 74-76 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zgłoszenie przez spółkę (...). (...) + H. + B. + (...) Sp. z o.o. (zwaną dalej „(...)”) ubezpieczonego (podobnie jak innych ubezpieczonych) do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umów zlecenia nie może jednak jednoznacznie świadczyć o tym, że płatnikiem składek jest podmiot zgłaszający go do ubezpieczenia zdrowotnego. Art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który ma odpowiednie zastosowanie do ubezpieczenia zdrowotnego osób objętych ubezpieczeniami społecznymi w zakresie zasad, trybu i terminu zgłaszania do ubezpieczeń społecznych (art. 74 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych),

stwierdza jedynie, że każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych (ubezpieczenia zdrowotnego), a obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych (ubezpieczenia zdrowotnego) osób wymienionych w tym przepisie (m.in. osób wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia) należy do płatnika składek. Przepis ten wprowadza domniemanie, którego podstawą jest założenie, że podmiot zgłaszający ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jest płatnikiem składek, z którym ubezpieczony (podlegający zgłoszeniu) pozostaje w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie go ubezpieczeniami społecznymi i ubezpieczeniem zdrowotnym. Domniemanie to jest jednak wzruszalne.

Z całą pewnością do ustawowych kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy ustalanie faktycznego płatnika składek osoby ubezpieczonej, co wynika m.in. z regulacji zawartej w art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wskazującej, że do zakresu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy między innymi realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Uprawnienie i obowiązek organu rentowego do ustalenia tytułu ubezpieczeń, wiążący się nieodzownie z ustaleniem płatnika składek, jest przy tym niezależny od kompetencji innych organów kontroli i ochrony prawnej. Organ rentowy jest władny dokonywać samodzielnych ustaleń w zakresie istnienia stosunku prawnego, podobnie jak sądy rozpatrujące odwołanie od wydawanych w takich kwestiach decyzji. Ma zatem obowiązek wydania decyzji wskazującej płatnika składek w razie ustalenia, że podmiot wskazany jako płatnik składek nim nie jest. Z tych względów nie można podzielić zarzutu naruszenia art. 66 ust. 1 i art. 74 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w zw. z art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W odwołaniu od decyzji skarżąca spółka wniosła o jej uchylenie i wskazywała, że płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonego w spornych okresach jest spółka (...). Oceniając tę kwestię, Sąd Okręgowy słusznie ustalał właściwego płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonego z tytułu wykonywania umów zlecenia w spornych okresach, analizując ważność umów zlecenia zawartych pomiędzy ubezpieczonym a spółką (...). Faktycznie organ rentowy poprzedził rozstrzygnięcie zaskarżonej decyzji ustaleniem, że łącząca spółkę Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. ze spółkami (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. i (...). Sp. z o.o. umowa o świadczenie usług, na podstawie której zleceniobiorcy tej pierwszej spółki stali się na podstawie zawartych umów zlecenia zleceniobiorcami spółki (...). oraz mieli wykonywać pracę na rzecz dotychczasowego zleceniodawcy (spółki Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o.) na zasadach ustalonych przez ten podmiot. Jednakże poza tą kwestią istotna była ocena samych umów zlecenia zawartych pomiędzy ubezpieczonym a spółką (...). w celu wykonywania usług na rzecz spółki Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. Wymagało to ustalenia, czy umowy te były rzeczywiście wykonywane przez podmiot, który je zawarł, na zasadach określonych w przepisach kodeksu cywilnego dotyczących umów zlecenia. Dopiero stwierdzenie, że faktycznym zleceniodawcą ubezpieczonych był inny podmiot niż określony w umowach zlecenia, pozwala na ocenę zasadności roszczeń skarżącej spółki zgłoszonych w odwołaniu i w apelacji. Z tego względu ocena Sądu Okręgowego, czy umowy zlecenia zawarte pomiędzy ubezpieczonym a spółką (...). należało uznać za nieważne, mieści się w granicach przedmiotu wydanych decyzji organu rentowego, jak i zakresu zaskarżenia odwołania.

Ponadto, nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy dokonał właściwych ustaleń faktycznych w sprawie i przeprowadził właściwą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Ustalenia te są szczegółowe oraz dotyczą istotnych dla sprawy okoliczności i zostały dokonane na podstawie prawidłowo ocenionych dowodów. Ocena tych dowodów uwzględnia zasady doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oraz nie przekracza granic swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.).

W niniejszej sprawie nie zachodzi powołana w apelacji dowolność oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Wbrew stanowisku odwołującej spółki, dokonana przez Sąd Okręgowy ocena dowodów odpowiada regułom określonym przepisami art. 233 § 1 k.p.c. Aby podstawa naruszenia prawa procesowego nadawała się do rozpoznania, skarżąca spółka powinna określić działanie (zaniechanie) Sądu naruszające konkretny przepis postępowania i wskazywać - w nawiązaniu do hipotezy tego przepisu - na czym polegało jego naruszenie, a także wpływ tego naruszenia na rozstrzygnięcie. Innymi słowy, konieczne jest wykazanie przez skarżącą, że uchybienie Sądu w tym

zakresie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Tymczasem apelująca spółka, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c., w istocie nie wskazała na takie działania czy zaniechania Sądu Okręgowego, które miałyby wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Z tych powodów nie można było uwzględnić zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Prawidłowo ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny niniejszej sprawy i prawidłowo dokonana jego ocena nie pozwalają również na uwzględnienie zarzutu naruszenia art. 58 § 1 k.c. Okoliczności niniejszej sprawy potwierdzają, że umowy zlecenia zawarte pomiędzy ubezpieczonym a spółką K.U.K-E.F.I. Sp. z o.o. były sprzeczne z normami wynikającymi z art. 734 k.c., a przez to nieważne. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, ubezpieczony nadal pracował w tym samym miejscu i według zasad określonych przez spółkę Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. (dotychczasowego płatnika). Czynności wykonywał na tym samym stanowisku i z tym samym zakresem obowiązków, które obowiązywały go w okresie istnienia stosunku cywilnoprawnego pomiędzy nim a tą spółką. Wszelkie bieżące czynności wobec niego podejmowała Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. Pracownik tej spółki sprawował nadzór nad wykonywaniem czynności przez ubezpieczonego. Z pracy ubezpieczonego nadal i wyłączenie korzystała spółka Agencji Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. Co więcej, wynagrodzenie ubezpieczonego za wykonaną pracę było wypłacane przez spółkę (...), a następnie K.U.K-E.F.I. ze środków pieniężnych spółki Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o.

Przypomnieć należy, że zasada swobody umów wyrażona w art. 353¹ k.c., na którą powoływała się skarżąca spółka w apelacji, doznaje ograniczeń w zakresie treści i celu umowy ze względu na właściwość (naturę) stosunku prawnego, ustawę oraz zasady współżycia społecznego, z którymi nie mogą one pozostawać w sprzeczności. Ze względu na te ograniczenia niedopuszczalne jest takie ukształtowanie przez strony stosunku zobowiązaniowego lub jego celu, które prowadziłoby do naruszenia przepisów ustawowych o charakterze iuris cogentis (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, Legalis nr 316871). Z okoliczności stanu faktycznego niniejszej sprawy bezsprzecznie wynika, że faktycznym zleceniodawcą usług wykonywanych przez ubezpieczonego w spornych okresach na rzecz spółki Agencja Ochrony Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. była właśnie ta spółka, a nie spółka K.U.K-E.F.I. Sp. z o.o. (...) nie doszło do zmiany podmiotowej po stronie zleceniodawcy, to Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował art. 734 k.c. i art. 58 § 1 k.c.

Reasumując, apelacja nie zawiera zarzutów podważających prawidłowość zaskarżonego wyroku, dlatego na mocy art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu - punkt I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł stosownie do jego wyników – na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 i § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.) – pkt II i III sentencji wyroku.